

Waarden gestuurd beheer

De biodiversiteitsmaatlat

PLANTERRA
THUIS IN DE OPENBARE RUIMTE

beheeraccent

Martin van der Zwan
Directeur

Marco Hommel
Directeur

Jeroen Bruinenberg
Adviseur Beeld

Rianne Scholte
Adviseur Duurzaamheid

Maud van Haaren
Adviseur Vergroening

Hilde Burgstede
Office manager

Solinda Vla
Adviseur GIS

Sven Beekers
Adviseur

Nick van der Klauw
Adviseur

Dinand Bidal
Adviseur Vergroening

Rosaline Pinto
Adviseur

Femke Meijert
Adviseur

Joachas van Kullen
Adviseur Experimenteel onderzoek

Anouk van Haugten
Adviseur Vergroening en Gezondheid

Jander Verweij
Adviseur Vergroening en Begraafplaatsen

Mariëtte van Can
Adviseur Duurzaamheid

Isabel Zimmermann
Adviseur Participatie

Karin Daum
Adviseur Organisatieontwikkeling

Rutger Wierds
Adviseur Beeld en Organisatieontwikkeling

Neem contact met ons op!

 Beleidsplannen
openbare ruimte

[LEES MEER >](#)

 Handboek Inrichting
Openbare Ruimte en
HIOR.nl

[LEES MEER >](#)

 BBV en financiering
openbare ruimte

[LEES MEER >](#)

 Vergroening
openbare ruimte

[LEES MEER >](#)

 Gezondheid openbare
ruimte

[LEES MEER >](#)

 Organisatieadvies

[LEES MEER >](#)

 Participatie openbare
ruimte

[LEES MEER >](#)

 Omgevings-
psychologie en
beleving

[LEES MEER >](#)

 Duurzaamheid
openbare ruimte

[LEES MEER >](#)

 Schone openbare
ruimte

[LEES MEER >](#)

 Datagestuurd werken
en GIS

[LEES MEER >](#)

 Begraafplaatsen

[LEES MEER >](#)

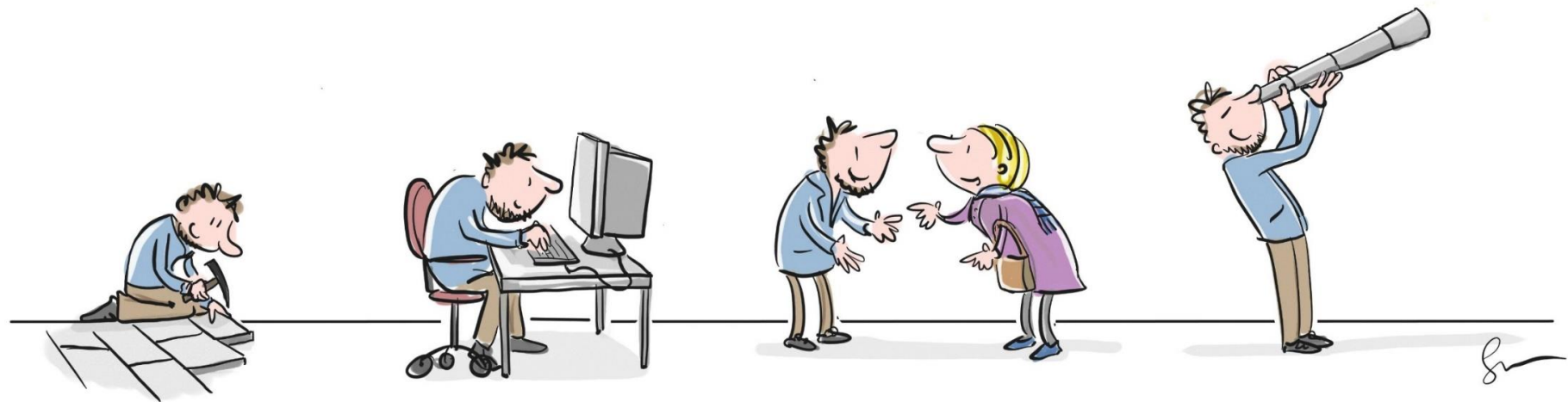
 Projectmanagement
en interim functies

[LEES MEER >](#)

 Masterclasses en
opleidingen

[LEES MEER >](#)

DE EVOLUTIE VAN DE BEHEERDER

PLANTERRA
THUIS IN DE OPENBARE RUIMTE

Vakmatig Beheer

Rationeel Beheer

Wijkgericht Beheer

Risicogestuurd beheer

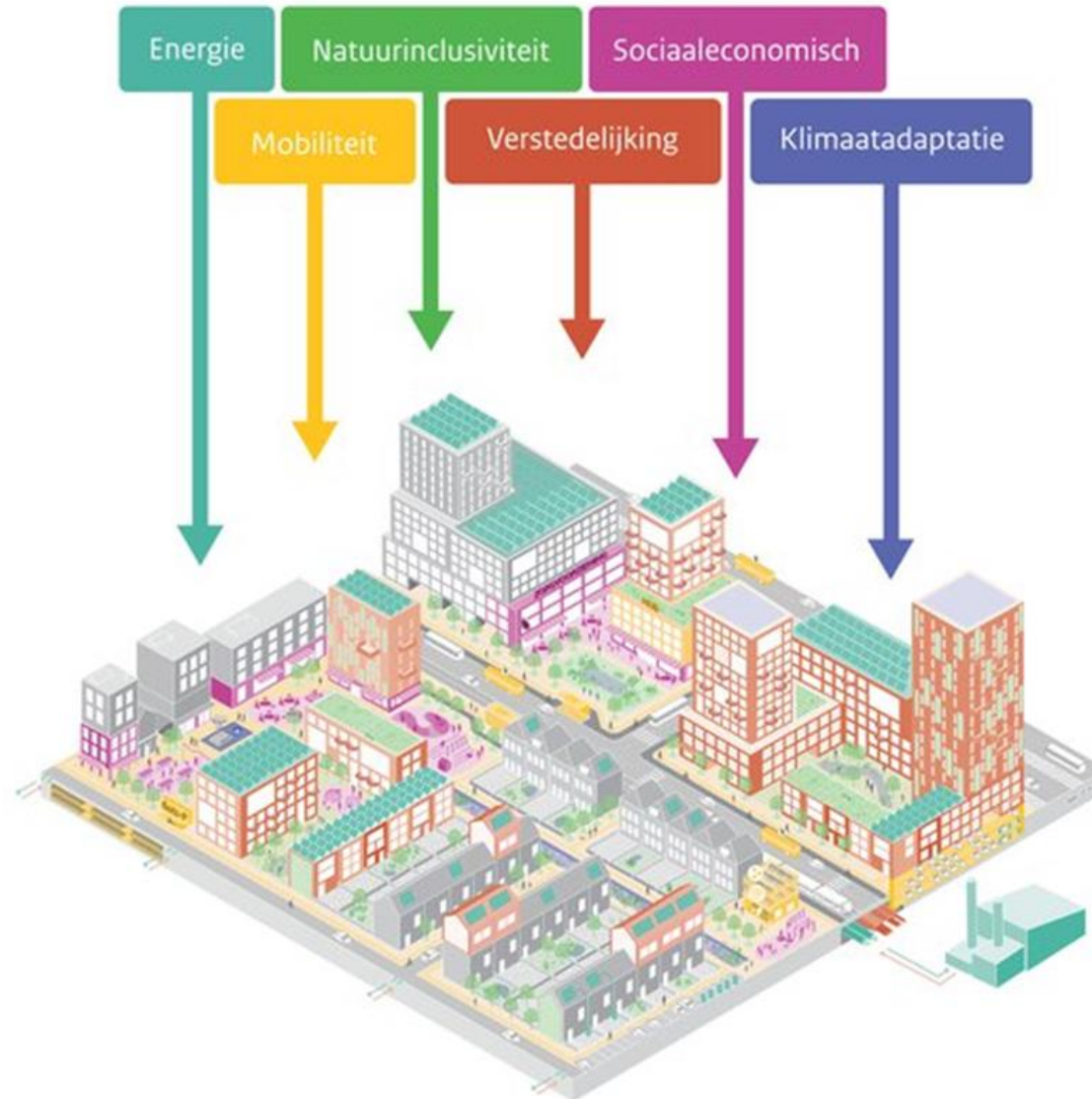
ASSET MANAGEMENT: hoe schat u risico's in?

Participatie, mede- en zelfbeheer

Opgavengericht / Waardengestuurd Beheer

Home > Actualiteit > Artikelen > Gezondheid meenemen in de buitenruimte

Gezondheid meenemen in de buitenruimte

Praktische adviezen voor gemeenten
15 april 2025

Gemeente Capelle aan den IJssel geeft gezondheid een grotere rol bij buitenruimtes. Onderzoekers vertalen beleidsdoelen op het gebied van gezondheid, landelijke advieswaarden én de inrichtingsprincipes voor gezondheidsbevordering naar concrete adviezen voor gemeenten. Deze komen in het Handboek voor de Inrichting van de Openbare Ruimte (HIOR).

Meer aandacht voor gezondheid in buitenruimtes

Snel naar

[Gezonde leefomgeving](#)[Domeinoverstijgend samenwerken](#)[Gemeente](#)[Gezonde wijk](#)[Participatief en praktijkgericht onderzoek](#)[Sociaal domein](#)

Gerelateerde projecten

[Gezonde buitenruimte: richtlijnen vertaald naar eisen aan ontwikkeling, inrichting en beheer](#)

Integraal samenwerken aan een gezonde leefomgeving >

De magie van de sociale voedseltuin >

Gezondheid meenemen in de buitenruimte >

Wat werkt voor ontmoeting in de wijk? >

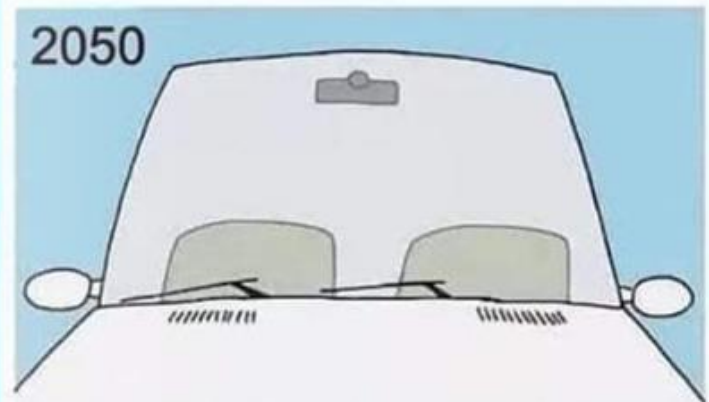
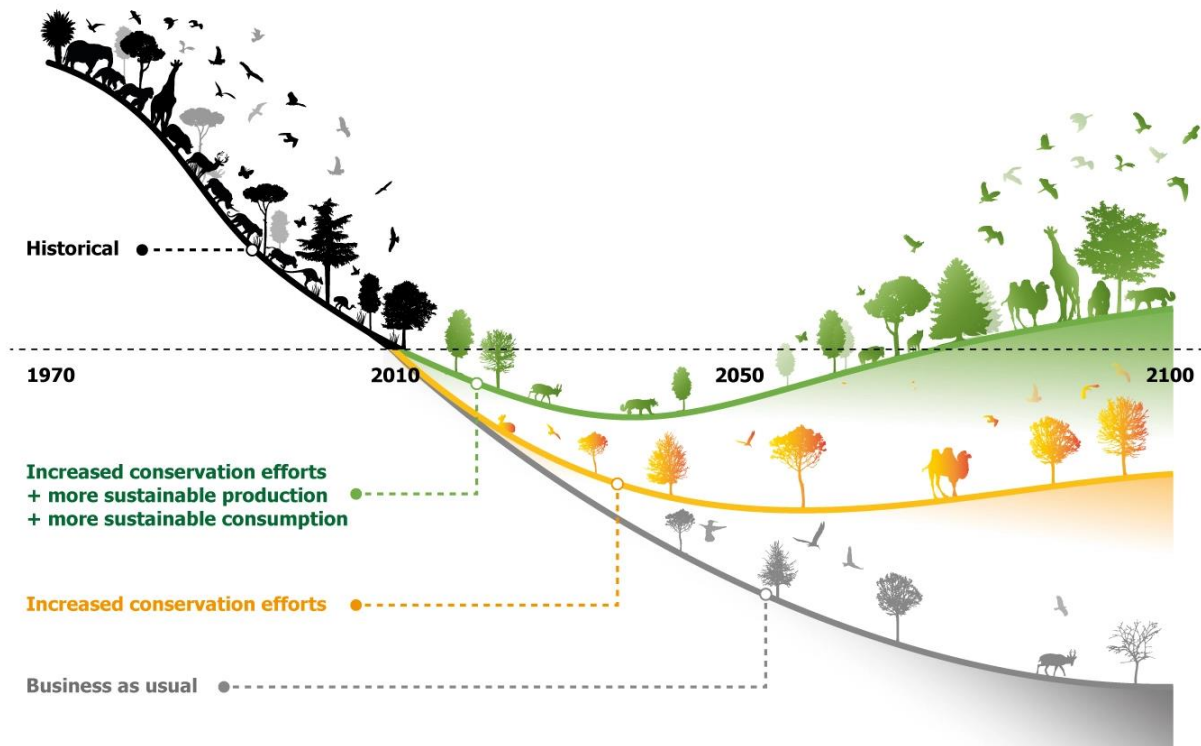
Een fijne wijk maken we samen >

Gezonde leefomgeving stimuleren met nicotinevrije schooldagen >

Gerelateerde programma's

[Gezonde Leefomgeving Integratie Aanpak \(GLIA\)](#)

Biodiversiteit

Toenemende behoefte bij gemeenten om ecologische waarden toe te kennen aan de openbare ruimte en de effecten van hiermee samenhangend beleid zichtbaar te maken.

- Hoe staat het met de biodiversiteit?
- Waar willen we in 2030 staan?
- Hoe kunnen we bij inrichting en beheer achteruitgang van biodiversiteit voorkomen, deze behouden en versterken?

Biodiversiteit in beheer

Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51

Groen-gras		gazon-onkruid		
A ⁺	A	B	C	D
				
Er is geen onkruid.	Er is weinig onkruid.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	Er is veel onkruid.
bedekking onkruid 0% per 100 m ²	bedekking onkruid ≤ 5% per 100 m ²	bedekking onkruid ≤ 15% per 100 m ²	bedekking onkruid ≤ 30% per 100 m ²	bedekking onkruid > 30% per 100 m ²
maximale hoogte onkruid 0 cm	maximale hoogte onkruid ≤ 5 cm	maximale hoogte onkruid ≤ 15 cm	maximale hoogte onkruid ≤ 25 cm	maximale hoogte onkruid > 25 cm
Meetinstructie: Onkruid				

Kruidrijk gras				
D	C	B	A	A ⁺
				
Er is veel onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is weinig onkruid.	Er is geen onkruid.
bedekking onkruid > 30% per 100 m ²	bedekking onkruid ≤ 30% per 100 m ²	bedekking onkruid ≤ 15% per 100 m ²	bedekking onkruid ≤ 5% per 100 m ²	bedekking onkruid 0% per 100 m ²
maximale hoogte onkruid > 25 cm	maximale hoogte onkruid ≤ 25 cm	maximale hoogte onkruid ≤ 15 cm	maximale hoogte onkruid ≤ 5 cm	maximale hoogte onkruid 0 cm

Doel

- Handvatten en kennis om de buitenruimte biodiverser te beheren (onderhouden en verbeteren).
- Schouwmethode of nulmeting om te scoren en monitoren op biodiversiteit
 - Aansluitend op methode CROW
- Niet tellen hoeveel en welke soorten fauna aanwezig, fauna volgt flora
- Niet tellen aantallen per ras/cultivar - Wel diversiteit flora
- → Inzichtelijk maken voorwaardenscheppende factoren

Wie doen er nu mee ?

Gemeente
Rotterdam

Den Haag

Wie doen er nu mee ?

beheeraccent

Apeldoorn

gemeente
gooisemeeren

Gemeente
Rotterdam

DORDRECHT

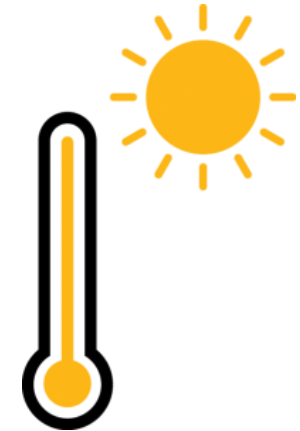

Den Haag

Nijmegen

Functies van groen o.a.

- lijnen binnengebied**
- Hoofdstructuur bomen - bestaand
 - Hoofdstructuur bomen - gewenst
 - Wijkstructuur bomen - bestaand
 - Wijkstructuur bomen - gewenst
 - ||||| Dijk
 - Groen-Blauwe verbinding - gewenst of versterken
 - Groen blauw dorpslint - behouden en versterken
 - Groen dorpslint - behouden en versterken
 - Landschappelijk lint - bestaand
 - Landschappelijk lint - gewenst
 - Recreatieve route of doorsteek
 - Recreatieve route of doorsteek - gewenst
 - Verbinding groenstructuur - gewenst
 - Verbinding wijkroenstructuur - gewenst
 - Verbinding waterstructuur - gewenst
 - Historische waterstructuur
 - Aansluiting landschap op stedelijk groen
 - Zichtlijn

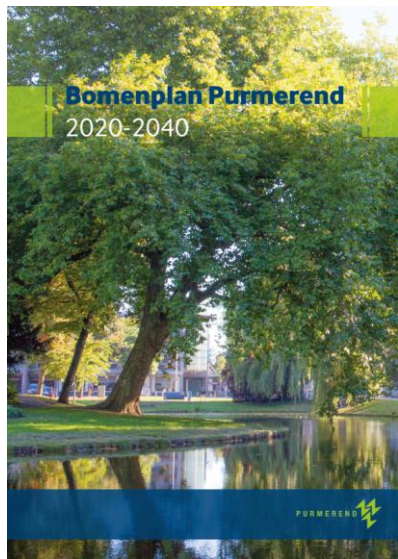
Bestuurlijke opdrachten **groen** o.a.

Nota Ecologie
gemeente Purmerend
2025-2030
*Het behoud van een gezonde
leefomgeving voor mens, plant en dier*

Klimaatadaptatiestrategie
gemeente Purmerend
2025-2030
*Op weg naar een klimaatbestendige
en waterrobuuste gemeente*

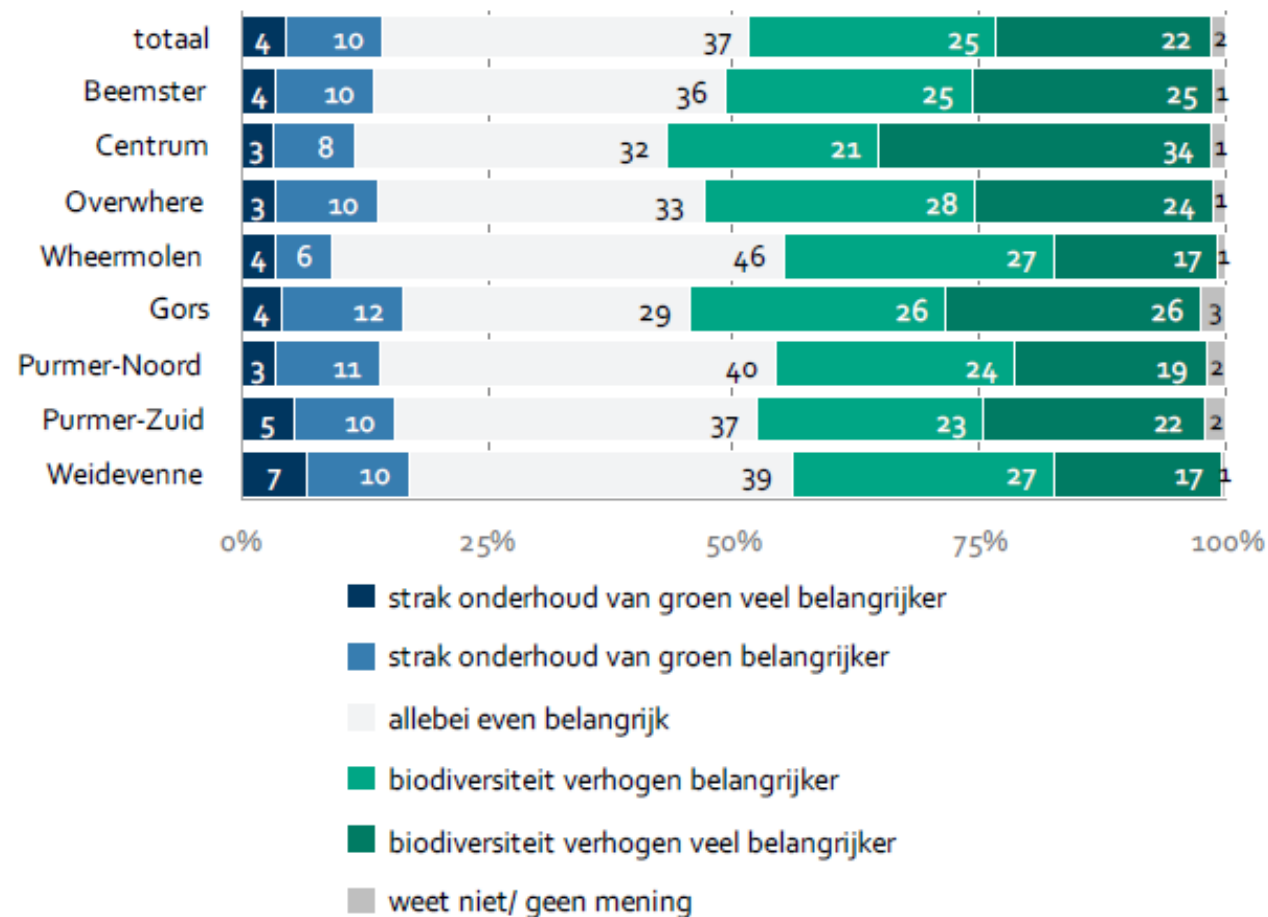
Bewonerswensen **groen**

Enquête onder het internetpanel
Wensen openbaar groen

Figuur 2.16. Welke keuze men belangrijk vindt bij onderhoud openbaar groen, naar wijk, %

Uitdagingen groenbeheer

- Onderhoudsbehoefte versus functie(s);
- 'Strak en netjes' versus biodiversiteit en ecologie;
- Beleidsdoelstellingen ('rigide') versus bewonerswensen ('dynamisch')
- 'Subjectieve' beleving versus 'objectieve' technische staat.

Kortom: wanneer doe je als groenbeheerder 'het juiste'?

Monitoring & inspectie

Vernieuwen op beeld via RAB-werkcategorie 11

Groen-gras	gazon-onkruid			
A*	A	B	C	D
Er is geen onkruid.	Er is weinig onkruid.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	Er is veel onkruid.
bedekking onkruid 0% per 100 m²	bedekking onkruid ≤ 5% per 100 m²	bedekking onkruid ≤ 15% per 100 m²	bedekking onkruid ≤ 30% per 100 m²	bedekking onkruid > 30% per 100 m²
maximale hoogte onkruid 0 cm	maximale hoogte onkruid ≤ 5 cm	maximale hoogte onkruid ≤ 15 cm	maximale hoogte onkruid ≤ 25 cm	maximale hoogte onkruid > 25 cm

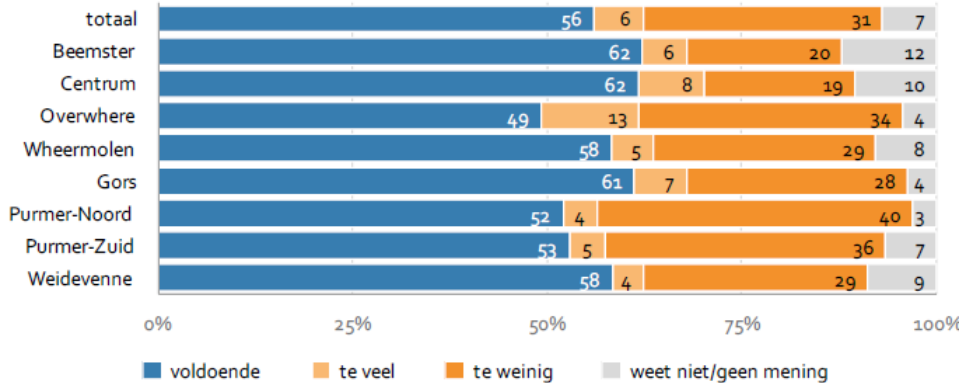
Meetinstructie: Onkruid

‘Strak en netjes’

‘Objectieve’ technische staat

Figuur 2.15. Mening over mate van terugsnoeien van struiken en bosjes, naar wijk, %

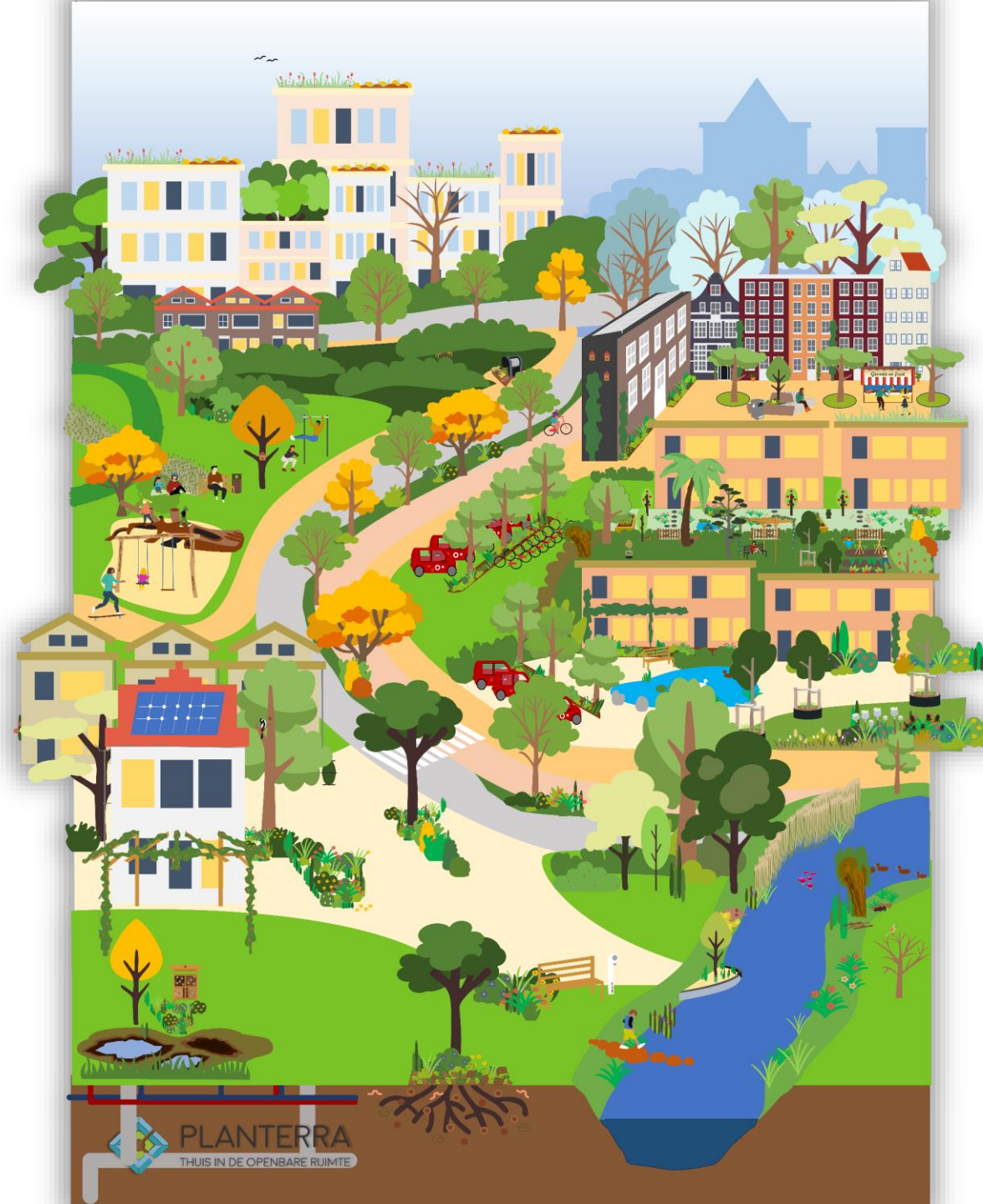
‘Subjectieve’ beleving

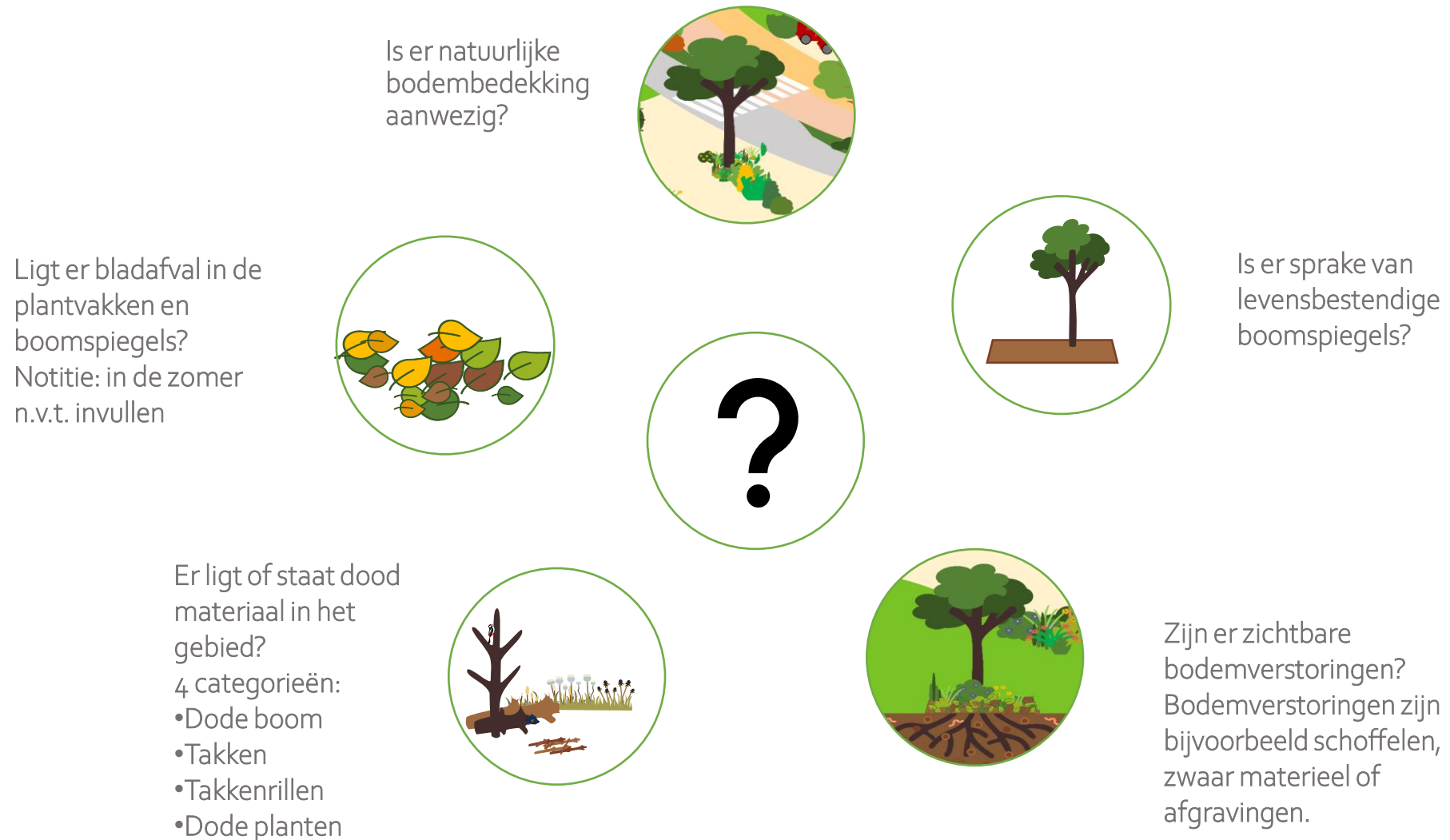
Biodiversiteit en ecologie

Opzet maatlat

- Hoofdthema's biodiversiteit:
 - Bodem en Kringloop
 - Structuur
 - Natuurlijk groen en blauw

Bodem en kringloop – De Start

Opzet maatlat

1. Bodem en kringloop	2. Structuur	3. Divers groen en blauw
Natuurlijke bodembedekking	Natuurlijke plantgelaagdheid	Diversiteit bomenbestand openbare ruimte
Natuurlijke kringloop ondersteunen * Bladafval * Dood materiaal * Bodemverstoringen	Natuurlijke grasvegetatie * Grashoogtes * Kruidenrijk gras	Diversiteit bomenbestand particulier en openbare ruimte
Levensbestendige boomspiegels	Groene verbindingen * Faunapassages * Boomkronen	Aandeel inheems of gebied specifiek groen
	Natuurlijke leeftijdsopbouw	Wintergroene soorten
	Nest- en schuilmogelijkheden	Aaneengesloten oppervlakte één plantensoort
	Participatie	Diversiteit binnen beplanting in het plantvak
	Natuurlijke oppervlaktestructuur	Aanwezigheid van vrucht- en zaaddragend
	Natuurlijke aanwezigheid van jaarrond water	Aanwezigheid van bloeihoog
	Natuurlijke meandering	Natuurlijke grasvegetatie
	Natuurlijke gradiënten	Aanwezigheid van waardplanten
	Natuurlijke gradiënten in de onder begroeiing	Natuurlijke oeversanden
		Natuurlijke waterplanten

Thema's

- Bodem en kringloop
- Structuur
- Natuurlijk groen en blauw

Bodem en Kringloop

Organisch Materiaal

Onder organisch materiaal verstaan we:

- Maaisel
- Blad als organische bemesting voor plant-vakken en boomspiegels

Bodemstructuur

Dit betreft de doorlaatbaarheid voor lucht, water en wortels en een natuurlijke bodembedekking

Natuurlijk groen en blauw

Diversiteit

Met diversiteit bedoelen we de verschillen in vegetatie:

- Bomen
- Bosplantsoen
- Heesters
- Hagen
- Grassen en kruiden

Inheems en gebiedspecifiek

In de openbare ruimte zijn inheems of gebieds-specifieke bomen aanwezig

Bloeiend en vrucht- en zaaddragend

Hier wordt de bloeihoog bedoeld, alsmede ook de aanwezigheid van waardplanten.

Bloeihoog categorieën:

- Vroeg voorjaar
- Voorjaar
- Zomer
- Najaar

Wintergroene soorten

Er zijn wintergroene soorten aanwezig.

Structuur

Gelaagdheid

Gelaagdheid is de aanwezigheid van duidelijke lagen in de vegetatie

Horizontale verbindingen

Onder horizontale verbindingen verstaan we de aaneengeslotenheid of versnippering van het groen

Leeftijdsopbouw

Leeftijdsopbouw wordt beoordeeld op de aanwezigheid van de categorieën:

- Aanslagfase
- Jeugdfase
- Volwassenfase
- Veteranenfase

Nest- en Schuilmogelijkheden

Nest- en schuil-mogelijkheden voor insecten, vogels en kleine zoogdieren aanwezig, zoals;

- Dichte struiken
- Takkenrillen
- Insectenhôtels
- Bijenberg
- Nestkasten

Structuur

Snoeibeeld

Het snoeibeeld wordt beoordeeld op basis van de diversiteit in snoeien en of er sprake is van ruimte voor uitgroei

Gradiënten

Niveaueverschillen in het terrein en de overgangen daar tussen.

Water

Onder water verstaan we:

- Vijvers
- Poeltjes
- Sloten
- Beekjes
- Wadi's

Groen op bebouwing

Gevelgroen of groene daken

Organisch materiaal in bosplantsoen

Onder organisch materiaal verstaan we:

- Blad als organische bemesting voor plantvakken/boomspiegels
- Dood hout, zoals bijvoorbeeld takken/takkenrillen en dode bomen

	A	B	C
Blad	Het blad blijft overal liggen waar kan	Blad wordt vooral opgeruimd langs de randen en in het vak liggen geen grote hopen blad	In principe wordt het blad overal opgeruimd
Dood hout	Er is liggend en staand dood hout aanwezig	Er is liggend of staand dood hout aanwezig	Er is geen liggend of staand dood hout aanwezig
Levend materiaal	Grond grotendeels bedekt; nauwelijks kale plekken	Enkele open plekken of minder soortenrijkdom op de grond	Nauwelijks levende vegetatie aanwezig, overwegend kale grond

Thema's

- Bodem en kringloop
- Structuur
- Natuurlijk groen en blauw

Bodem en Kringloop

Organisch Materiaal

Onder organisch materiaal verstaan we:

- Maaisel
- Blad als organische bemesting voor plant-vakken en boomspiegels

Bodemstructuur

Dit betreft de doorlaatbaarheid voor lucht, water en wortels en een natuurlijke bodembedekking

Natuurlijk groen en blauw

Diversiteit

Met diversiteit bedoelen we de verschillen in vegetatie:

- Bomen
- Bosplantsoen
- Heesters
- Hagen
- Grassen en kruiden

Inheems en gebiedspecifiek

In de openbare ruimte zijn inheems of gebieds-specifieke bomen aanwezig

Bloeiend en vrucht- en zaaddragend

Hier wordt de bloeihoog bedoeld, alsmede ook de aanwezigheid van waardplanten.

Bloeihoog categorieën:

- Vroeg voorjaar
- Voorjaar
- Zomer
- Najaar

Wintergroene soorten

Er zijn wintergroene soorten aanwezig.

Structuur

Gelaagdheid

Gelaagdheid is de aanwezigheid van duidelijke lagen in de vegetatie

Horizontale verbindingen

Onder horizontale verbindingen verstaan we de aaneengeslotenheid of versnippering van het groen

Leeftijdsopbouw

Leeftijdsopbouw wordt beoordeeld op de aanwezigheid van de categorieën:

- Aanslagfase
- Jeugdfase
- Volwassenfase
- Veteranenfase

Nest- en Schuilmogelijkheden

Nest- en schuil-mogelijkheden voor insecten, vogels en kleine zoogdieren aanwezig, zoals;

- Dichte struiken
- Takkenrillen
- Insectenhotels
- Bijenberg
- Nestkasten

Structuur

Snoeibeeld

Het snoeibeeld wordt beoordeeld op basis van de diversiteit in snoeien en of er sprake is van ruimte voor uitgroei

Gradiënten

Niveaueverschillen in het terrein en de overgangen daar tussen.

Water

Onder water verstaan we:

- Vijvers
- Poeltjes
- Sloten
- Beekjes
- Wadi's

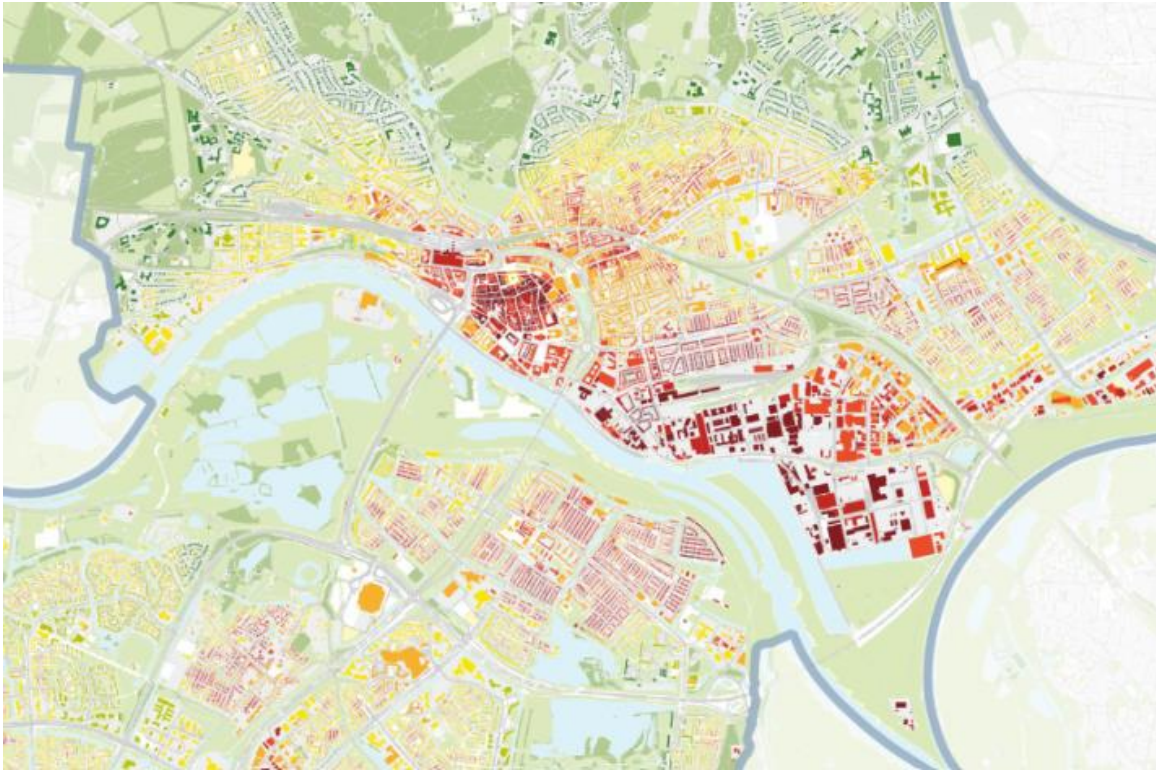

Groen op bebouwing

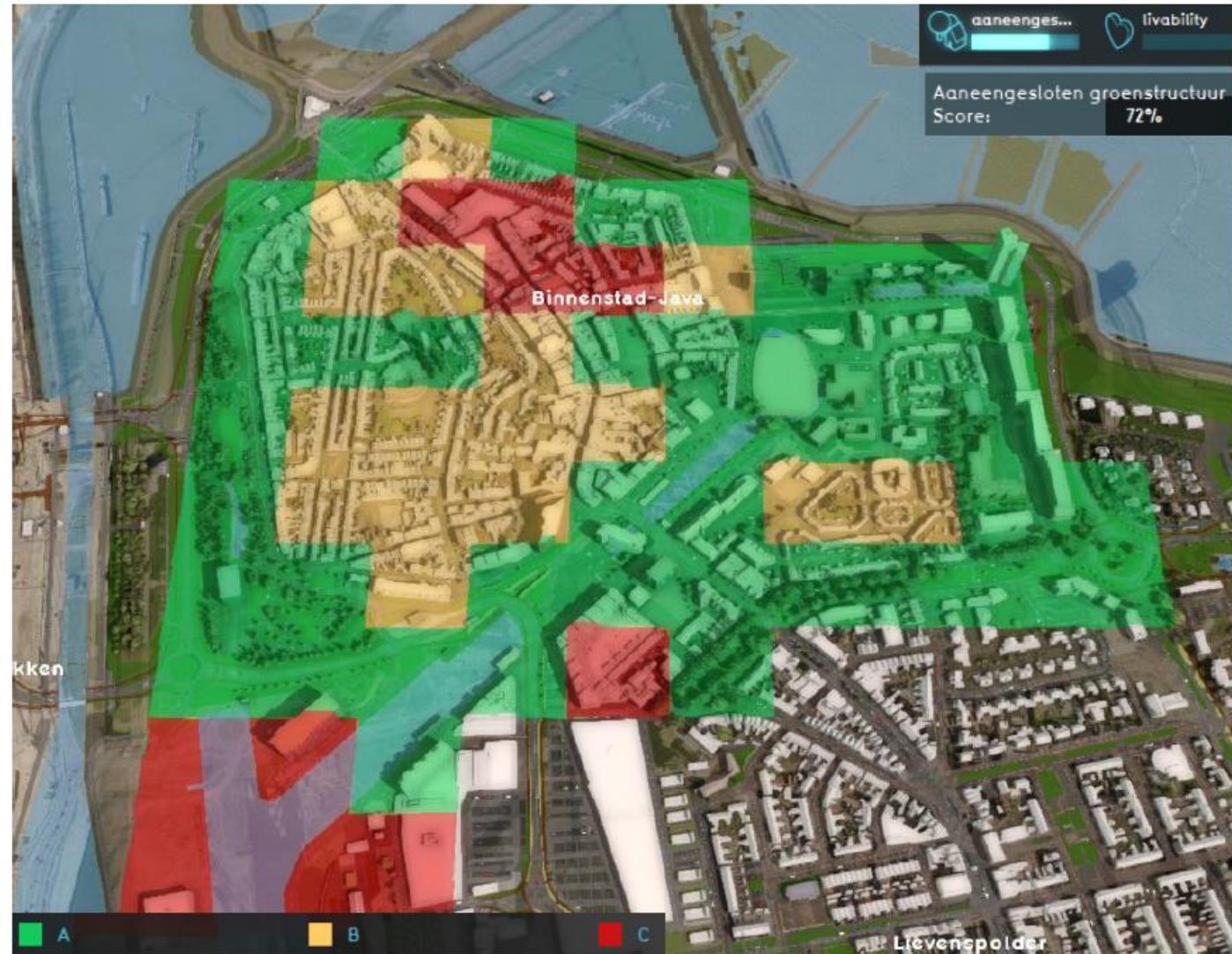
Gevelgroen of groene daken

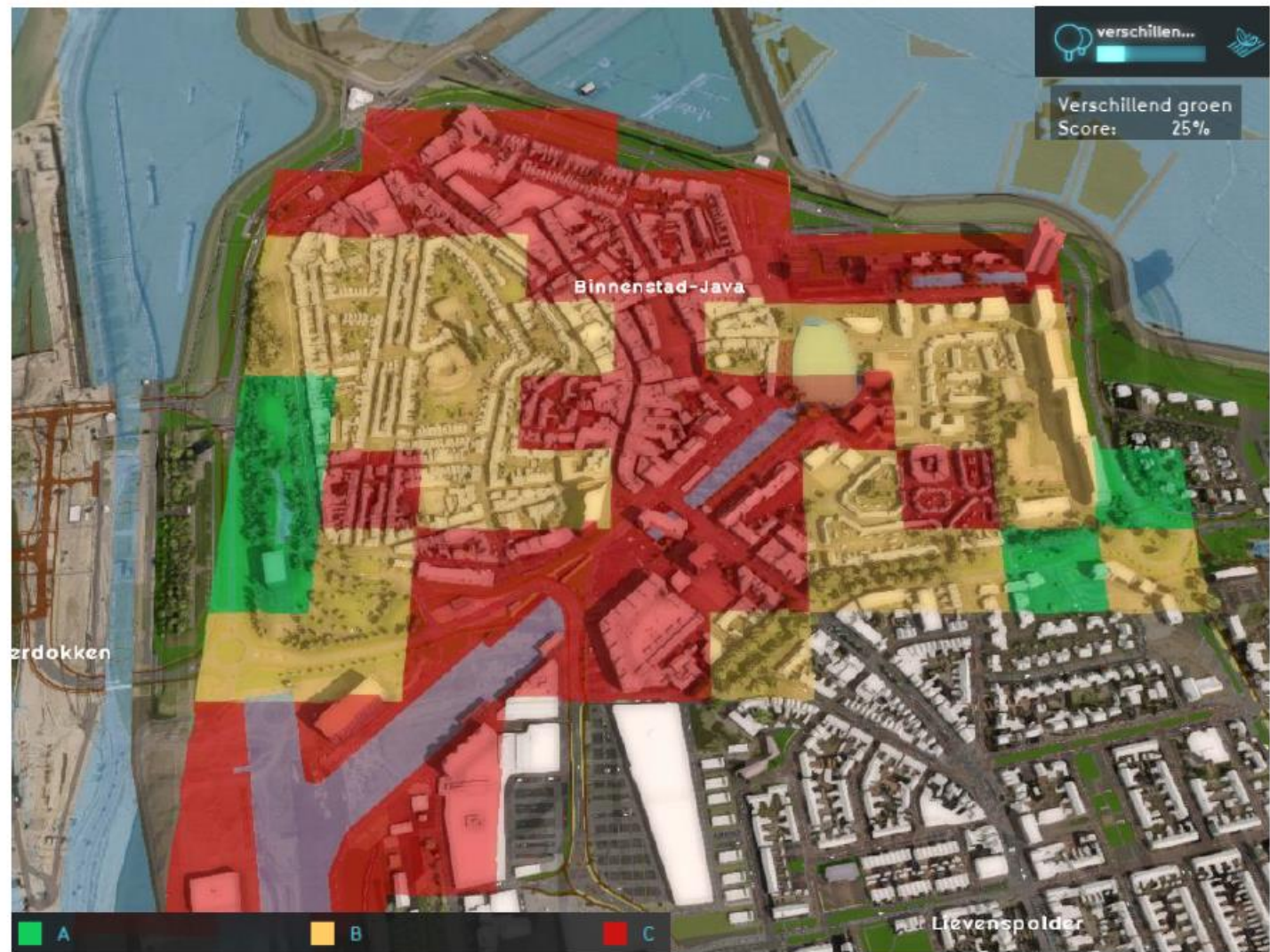
Pilot Rotterdam

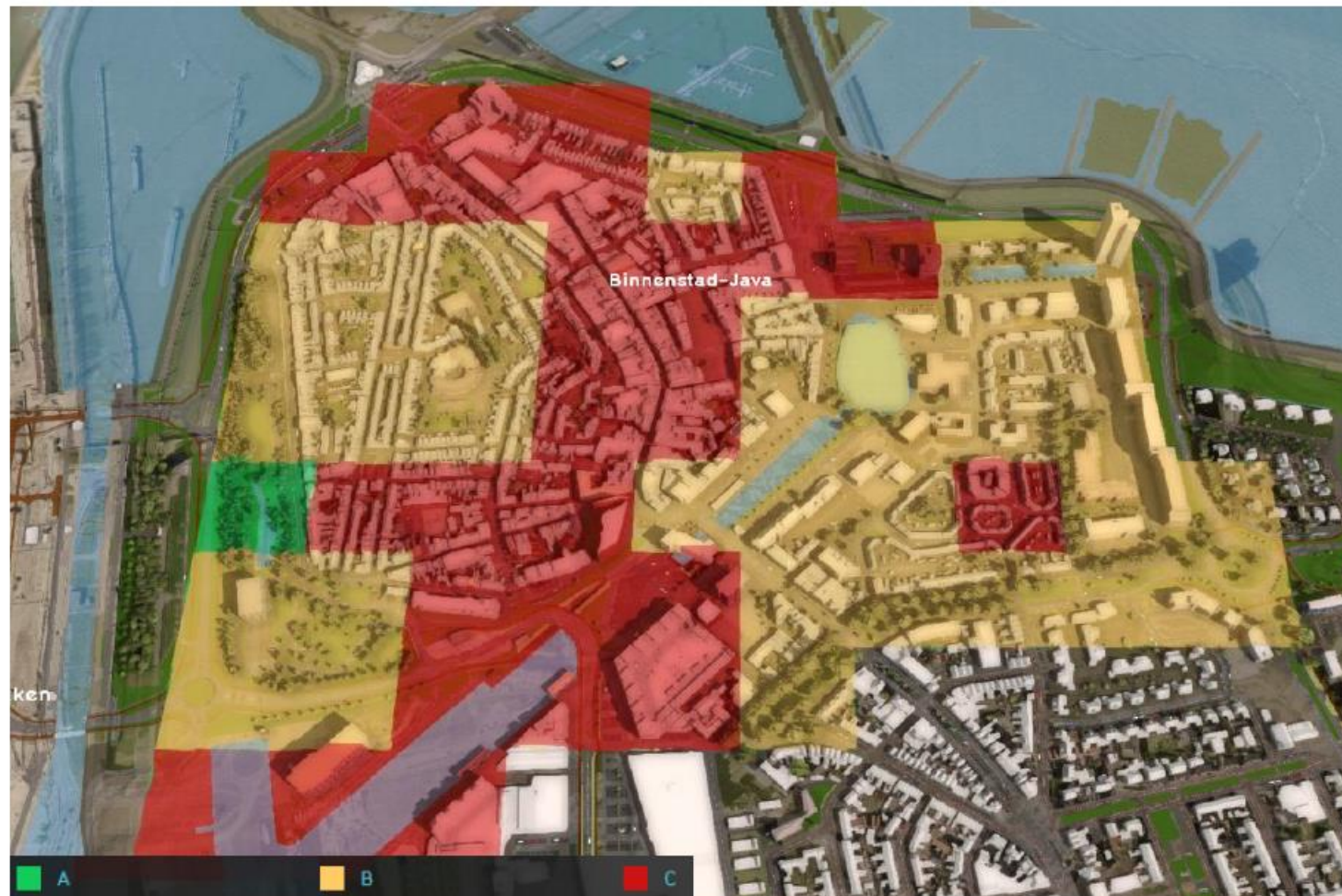
Horizontale verbindingen

Diversiteit

Totaalscore

Hoe verder?

- Product (Beschrijvingen A, B en C) afronden en opleveren.
- Gebruik in de betrokken gemeenten, pilots monitoring
- Doorontwikkelen in kader biodiversiteitsproject CROW?
- Toepassen in nieuwe gemeenten die vergelijkbare vraag hebben, implementeren in beheersplannen?
- Kansen voor verbinding andere ontwikkelingen (oa BKN, BasisKwaliteit Natuur) blijven volgen
- Feedback gemeenten gebruiken voor verdere optimalisatie

